

Max Planck Institut pro evropské právní dějiny

Jaromír Tauchen *

„Aplikaci musí nejprve předcházet poznání“

Max Planck (1919)

Předmět a metody právně historického bádání bývají definovány různými způsoby. Tradičně je spatřována úloha právních dějin ve zkoumání a popisu právního vývoje určitého právního řádu, totiž toho, ve kterém právní historik žije. Tento přístup k právní historii spočívá na očekávání, že nám dějiny pomohou pochopit nejen právo současné, ale i poskytnou podporu při vytváření pravidel v budoucnosti a při řešení budoucích problémů.

K uskutečnění tohoto cíle výrazně přispívá Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte (*Max Planck Institut pro evropské právní dějiny*) sídlící v německém Frankfurtu nad Mohanem, který se nezabývá jen právní historií jednoho národa, nýbrž se soustřeďuje na právní dějiny evropské. Na tomto institutu jsem strávil několik měsíců a proto bych chtěl toto špičkové vědecké pracoviště české právnické veřejnosti představit tak, aby i další zájemci nejen z oblasti právní historie mohli využít služeb tohoto institutu.

Max Planck Institut pro evropské právní dějiny je součástí veřejně prospěšné výzkumné organizace Maxe Plancka pro podporu věd (*Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften e. V.*) se sídlem v Berlíně, která sdružuje kolem 80 Max-Planck institutů situovaných po celé Spolkové republice Německo a zaměřených převážně na přírodní, sociální a humanitní vědy. V této souvislosti by mohly vzbudit pozornost u české právní veřejnosti MPI zaměřené na právní oblast: MPI pro duševní vlastnictví (Mnichov), MPI pro majetková společenství (Bonn), MPI pro zahraniční a mezinárodní právo soukromé (Hamburg), MPI pro zahraniční a mezinárodní sociální právo (Mnichov), MPI pro zahraniční a mezinárodní trestní právo (Freiburg) a MPI pro zahraniční veřejné právo a právo mezinárodní (Heidelberg). Úlohou Společnosti Maxe Plancka je podporovat výzkumné cíle, které svou povahou zasahují do několika oborů nebo z důvodu jejich velmi vysoké nákladovosti nemohou být realizovány jinými výzkumnými pracovišti. Instituty Maxe Plancka spolupracují s univerzitami, ale jsou na nich zcela nezávislé. V Německu představují

vedoucí vědecké instituce a i v celosvětovém srovnání požívají pověsti předních vědeckých pracovišť.

Společnost Maxe Plancka byla založena v roce 1948 jako následnická organizace Společnosti císaře Viléma. Pojmenována byla po významném německém fyzikovi a nositeli Nobelovy ceny. Nejprve byla financována jednotlivými zeměmi ležícími v americké, britské a francouzské okupační zóně, po vzniku SRN se na financování podílí i německý stát (spolek).

Max Planck Institut pro evropské právní dějiny byl založen v roce 1964 a jeho prvním ředitelem se stal vynikající německý civilista a romanista Helmut Coing. V současnosti vede Institut prof. Michael Stolleis, který je jedním z předních odborníků na historii veřejného práva v období národního socialismu. Hlavním úkolem Institutu je postihnout evropský historický vývoj práva a umožnit, aby se realizovaly větší a dlouhodobější výzkumné projekty v této oblasti. Za tímto účelem umožňuje flexibilní výzkum a spojení více vědců různých národností a používajících odlišné vědecké metody. Těžiště činnosti Max Planck Institutu spočívá právě ve zprostředkování vědecké spolupráce jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni. MPIER navštíví každoročně několik desítek zahraničních hostů a stipendistů, kteří rádi využívají vynikající podmínky pro jejich vědeckou práci, naváží kontakty a v knihovně nahlédnou do odborné literatury. Vedení institutu si zakládá na tom, aby vytvořilo pro své hosty co možná ty nejlepší podmínky. Na požádání zajistí ubytování přímo v hlavní budově a vědcům, kteří na Institutu stráví delší časové období dá k dispozici v prostorách Institutu vlastní pracovnu. MPIER vypisuje rovněž každoročně pro doktorandy až tříletá stipendia pro absolvování výzkumného pobytu za účelem dokončení jejich doktorské disertační práce. Podporování jsou mladí perspektivní vědci, kterým je umožněno realizovat vlastní právně historický výzkumný projekt.

Knihovna Max Planck Institutu pro evropské právní dějiny náleží se svou bohatou sbírkou právních pramenů a sekundární literatury vztahující se k vývoji prá-

* JUDr. et Bc. Jaromír Tauchen, LL.M.Eur.Integration (Dresden), autor je interním doktorandem na Katedře dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy Univerzity, Brno a soudním tlumočnickem

va v Evropě ke světově nejvýznamnějším právně historickým knihovnám. Obsahuje přes 320 tisíc svazků, z nichž polovina náleží k historickému fondu. Jejich počet narůstá ročně o 10 tisíc, přičemž prostřednictvím nákupů v antikvariátech je doplňován i starý fond. Co se týče časopisů, odebírá knihovna MPIER více než 370 titulů.

Jedinečnost knihovních fondů spočívá ve zpřístupnění více jak 60 tisíc disertací, disputací a menších akademických pojednání pocházejících z 16.–18. století z prostoru tzv. „staré říše“. Další jedinečnou sbírku tvoří více jak 30 tisíc disertačních prací obhájených na německých univerzitách ve dvacátém století, z toho asi 4 tisíce pochází z období národního socialismu.

Romanisté a právní historikové zabývající se středověkými dějinami jistě ocení sbírku 1600 latinských rukopisů týkající se římského práva až do roku 1230,

veřejnosti přístupnou na mikrofilmech. MPIER disponuje dalšími 1300 mikrofilmy zachycující nejdůležitější prameny kanonického práva a práva byzantského.

Jak jsem z vlastní zkušenosti poznal, je Institut Maxe Plancka pro evropské právní dějiny ve Frankfurtu nad Mohanem vzorovým vědeckým pracovištěm, mezi jehož filosofií náleží, aby se hostující vědec u něj cítil příjemně a usiluje proto o vytvoření ideálních podmínek pro jeho práci. Především musím ocenit přístup jeho zaměstnanců, kteří se zahraničnímu hostu snaží vyjít kdykoliv vstříc po všech stránkách. Z tohoto pozitivního přístupu by si měli vzít příklad někteří zaměstnanci univerzit, obdobných vědeckých institucí a archivů v České republice, neboť ti nejen že při výzkumu sami nepomohou, nýbrž ho mnohdy záměrně ztěžují.

Více informací o MPIER naleznete na internetových stránkách: www.mpier.de.